

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR

DEN SVENSKA KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR:

MARGARETA
VON KONOW

I N N E H Å L L .

Det världspolitiska skådespelet.
Nytt förslag till steriliseringsförslag. Reflexioner av V. Wigert.

Från internationella kvinnovärlden.

Ett opinionsmöte och en resolution.

Hemgården har blivit verklighet. Av Ida Fischer.

En framställning till Kungl. Maj:t. Till Hilma Borelius' minne.

Orientalens döttrar av idag. Av Karin Johnsson.

Varför endast män i landets barnmorskestyrelser? Av Anna Häggbom.

Ny litteratur. Av M. v. K-w.

Hälsingborgskretsens utställning.

Kvinnan och punschbuteljen.

Från skilda kontinenter.

Kretsmeddelanden.

ÅRGÅNG 20.

Nov. 1933

Ideellt och socialt intresserade kvinnor

ha utomordentlig nytta i sitt arbete av *BLÅ BOKEN*, kalender för ideellt och socialt arbete. Utgivare: IOGT, NTO, Sv. Bbfg och NOV. Bland artiklar nämnas: *Alkoholfrågan som internationellt problem*, av dr R. Hercod, Lausanne. *Framtidens kriminalpolitik*, av professorn, med. doktor Olof Kinberg. *Penningväsendet och dess olösta problem*, av professor G. Westin Silverstolpe. *Konsten och folket*, av fil. lic. Erik Blomberg (med illustrationer). *Vad är hemtrevnad*, av fru Annastina Alkman (med illustrationer). Biografier, Tidens diktare i ord och bild. De svenska folkrörelserna. Bildkrönika. Riksdagen. Statistiska uppgifter. Almanack m. m. — Pris kr. 2:50
BLÅ BOKENS FÖRLAG, Box 387, Stockholm 1.

Herrar Fastighetsägare och Vicevärdar m. fl.

Efter lång tids praktiserande har jag utexperimenterat en effektiv gas (ALACOIGAS) mot vägghyra, lika effektiv som cyanväte, men ofarlig för människor. Om gasningen sättes kl 8-9 på morgonen så kan lägenheten användas på natten. Efter 12 timmar är gasning och vädring färdig. Gasning utföres under full garanti till billigaste priser av undertecknad, som har ensamrätt till denna metod. Ring och begär offert. Vid större beställningar lämnas hög rabatt. Sprutmedel som är absolut effektivt försäljes även. **G. V. Svensson, Desinfektionsanstalt**, Tegnérsgatan 19, Stockholm. Tel. 269207. *INTYG: Att G. V. Svensson utfört rokning för vägghyra och hans preparat verkat utmärkt för lägenheten och ej stört närboende intygas. E. J. Drott f. d. polisman, vicevärd.*

3.50 pr kg.

ett verkligt gott rostat

KALASKAFFE

Postpaket å 4½ kg. netto .. Kr. 16:—

Postpaket å 2½ kg. netto .. Kr. 9:—

Franco mot postförskott.

Henrik Löthgren.

Kafferosteri.

Växjö.

Handskskinn

och Skinn för läderplastik i olika färger till lägsta priser. Sändas mot postförsk.

Nils Thimansons Läderhandel.

Tel 8 42

VÄXIÖ.

Tel. 8 42

Möbelinredningar

W. Sandberg Eftr.

JOHN LINDELL, Linköping

**Egna verkstäder och arkitektkontor
Rådgör med oss**

Se vår utställning i Liljevalchs konsthall

Tel. 350

LINKÖPING

Tel. 494

Handla Modernt

presentartiklar, hushållsartiklar

I Rostfria Boden

Smålandsgatan 9 (½ min. från Sydbankshuset, Stockholm.

Stockholms enda specialaffär i

ROSTFRIA

Present- och Hushållsartiklar.

Gör oss ett besök och bese vårt rikhaltiga lager.

K Förstklassig
A billig
R
I !

EDER
MÅTT-
SYDDA

MODELLKLÄDNING

INDIVIDUELLA HATTAR

DROTTNINGGATAN 80 B, II.
STOCKHOLM TEL. 215547

HERTHA

ÅRGÅNG XX

NOV. 1933

HÄFTE 9

Det världspolitiska skådespelet.

Världen är för ögonblicket synnerligen nervös och obalanserad. Den ekonomiska och finansiella krisen har ännu ej släppt sitt hårda grepp om dess hals, och krisens politiska följdverkningar i vissa länder öka oron och otryggheten i andra. Det världspolitiska skådespelet av idag är därför föga uppbyggligt. Man konstaterar mycket litet av statsklokhets och framsynthets, storsinths och solidaritetskänsla i umgänget mellan världens folk men så mycket mer av split och söndring, nationalistisk självishet, misstro och fruktan. Det hemiska ordet krig dyker allt oftare upp i diskussionen, och i alla länder och inom alla partier börjar man tala om att "stärka sitt försvar".

Alla stater bedyra sin fredskärlek. De torde alla i det avseendet vara ungefär lika uppriktiga. Men alla tro, att grannarna endast hyckla. Situationen har ytterligare skärpts genom att Tyskland lämnat nedrustnings-

konferensen och anmält sitt utträde ur Nationernas förbund. Detta anses på många håll utgöra bevis på att Tyskland endast önskar upprusta och att dess verkliga avsikter nu ligga blottade. Ingen skall förneka, att Tysklands åtgärd var brysk, men var den helt omotiverad? Låt oss erinra oss tvenne torra fakta: i mars månad framlade engelske premiärministern Mac Donald i Genève ett förslag till nedrustningskonvention, vars huvudprinciper uttryckligen accepterades av Tyskland och genom enhälligt beslut av nedrustningskonferensen i juni månad antogs som grundval för den blivande konventionen. En av dessa huvudprinciper var, att konventionen skulle gälla för en period av fem år, under vilken tid en avsevärd nedrustning gradvis skulle äga rum med början redan under det första året. Vid femårsperiodens slut skulle Tysklands krav på likaberättigande i rustningsavseende vara uppfyllt. Den 14 oktober förklarade engelske utrikesministern Sir John Simon inför konferensens

DEN KRÄVER INGEN LÖN

Tvårt om. Anställ postsparbanksboken som kassakontrollant över hemmets utgifter. Sätt in medel för hushållet, hyra, skatt o. s. v. i postsparbanken och tag sedan ut pengar i mån av behov. Ni blir glatt överraskad, när Ni ser, vilken förmåga postsparbanksboken har att "dryga ut" inkomsterna.

presidium, att England, Frankrike, Italien och Förenta staterna funnit, att den där femårsperioden måste förlängas till en åttaårsperiod och själva nedrustningen påbörjas först om fyra år. Dessa fyra år skulle användas för att pröva det ifrågasatta kontrollsystemet rörande rustningarna. Det var då, som Tyskland i vredesmod lämnade förhandlingsbordet. Men samtidigt avgav rikskansler Hitler en förklaring om Tysklands freds- och förhandlingsvilja och räckte Frankrike handen till försoning och samarbete för fredens bevarande i Europa. Sedan dess har icke en dag gått utan att Hitler själv eller någon annan medlem av den tyska regeringen under våldsamt bifall från den mångtusenhövdade publiken upprepat dessa försäkringar. Det torde varken vara klokt eller berättigat att betrakta detta som enbart hyckleri. Man har anledning hoppas, att den möjlighet till fortsatta förhandlingar i nedrustningsfrågan, som ligger i denna Tysklands hållning, tillvaratages av de övriga stormakterna.

Större oro än Tysklands temporära brytning med Genève är egentligen nationalsocialismens propaganda i Österrike för detta lands anslutning till Tyskland ägnad att uppväcka. En framgång på ett eller annat sätt för denna propaganda skulle lätt kunna göra krigsfaran akut. Den pangermanistiska idé, som genom en sådan utveckling bleve segerrik, skulle väcka berättigad oro på många håll, icke minst i Tjeckoslovakien, som har anledning frukta, att dess stora tyska minoritet skulle försöka slå in på liknande vägar, andra faror ej att förglömma. Men även Italien skulle vilja ha ett ord med i laget,

för att icke tala om Frankrike, vars utrikesminister under höstens föbunds församling i Genève uttryckligen och offentligen lovade den österrikiske förbundskanslern Dollfuss att skydda Österrikes oavhängighet. Här har igen den tyska nationalsocialismen drivit ett högt spel och lekt med elden, men man kan nog lugnt utgå ifrån att den tyska regeringen har gjort klart för sig situationens alla farliga konsekvenser och följaktligen ser till att ingenting får hända på den fronten.

Ett annat oväderscentrum ha vi i Fjärran östern, där visserligen en avspänning inträtt i förhållandet mellan Kina och Japan, men där i stället detta senare lands förhållande till Sovjetunionen de sista månaderna undergått en avsevärd försämring. De många alarmerande ryktena om förestående krig mellan dessa Asiens båda mäktigaste stater bör dock mottagas med den allra största misstro. Det aktuella tvisteämnet dem emellan är som bekant den öst-kinesiska järnvägen, som äges av Sovjetunionen men som Japan önskar komma i besittning av. Sovjetunionen vill gärna sälja den, men man kan inte komma överens om priset, och Japan har under dessa förhandlingar uppträtt på ett oroande sätt. Dess aggressivitet har dock just i dagarna mildrats under intrycket av Förenta staternas närmande till Sovjetunionen, vilken händelse kan väntas medföra ett avgörande inflytande i lugnande riktning på handelsutvecklingen i Fjärran östern. Japan förstår, att ett nytt läge uppstått vid Stilla havets kust.

Oron i världen är visserligen stor, men man får icke förbise de möjligheter till en utjämning av motsätt-

HANDSKAR

Höstens senaste nyheter
Största urval — Låga priser.

45 MALMBERGS 45
VÄSTERLÄNGGATAN

Nytt förslag till steriliseringslag.

SJÄLVA UTGÅNGSPUNKTEN FÖR det nya förslaget till steriliseringslag är en helt annan än den, som förelåg för 1929 års lagförslag. Detta utgick från den då på juridiskt håll såsom riktig ansedda åsikten att en sterilisering, när den icke motive- rades av hänsyn till vederbörandes egen hälsa (d. v. s. när den icke före- togs på medicinsk indikation), vore att betraktas såsom tillfogande av svår kroppsskada i lagens mening. Så an- sågs vara fallet även om operationen företoges med vederbörandes vid full rättslig kapacitet givna samtycke, vare sig ingreppet grundade sig på hänsyn till att avkomman kunde bli behäftad med ärftliga sjukdomar (eugenisk indikation) eller till att vederbörande icke vore förmögen att tillfredsställa ta vård om ett barn (social indikation). Då ärftliga sin- nessjukdomar och ärftliga former av sinnslöhet, i motsats mot vad man i allmänhet tror, mycket ofta, t. o. m. oftast överförs till avkomman av personer, som själva äro och förbliva friska, men som ha anlaget latent, måste den eugeniska indikationen ofta rikta ingreppet mot friska rätts- kapabla. Såväl den eugeniska som

ningarna, som finnas och de goda krafter, som ständigt verka i den riktningen. Den fredliga utvecklin- gen främjas sannolikt mera genom dessas understrykande än genom pa- nikartat tal om förestående krig. Det är månget krig, som uppstått ur fruktan för krig.

Några reflexioner av professor V. Wigert.

den sociala indikationen måste också ofta rikta ingreppet mot sådana sin- nessjuka och lindrigare sinnesslöa, hos vilka sjukdomen icke upphäver rättskapaciteten i fråga om ett steri- liseringsgrepp. (Vulgäruppfattning- en att sinnessjukdom och sinnesslö- het utan vidare implicerar rättsin- kapacitet, är oriktig.) — 1929 års lagförslag måste därför ta sikte på dessa sterilisationsfall.

Under den livliga diskussion, som följde på detta lagförslag, har den nyss angivna utgångspunkten helt o. hållet rubbats. Från auktoritativt juridiskt håll har det hävdats, att sterilisering av rättskapabla perso- ner (friska eller psykiskt sjuka) med deras eget samtycke på angivna in- dikationer icke drabbas av gällan- de bestämmelser om tillfogande av svår kroppsskada. Från denna stånd- punkt utgår det nya lagförslaget. Särskilda bestämmelser för sterili- sering av rättskapabla personer med deras eget samtycke anses onödiga och detta uttryckes i det nya lagför- slaget så, att den som på grund av sinnessjukdom etc. saknar förmåga att lämna giltigt samtycke till att sterilisering å honom företages, "det oaktat" må steriliseras un- der vissa angivna villkor. Detta är det allra viktigaste i det nya lagför- slaget. Det lämnar frihet åt den en- skilde läkaren och hans patient (frisk eller sjuk, endast han kan lämna "gil- tigt samtycke") att själva, utan nå- gon samhällskontroll, besluta över ingreppet på eugeniska eller sociala

DRICK RAMLÖSA

Sveriges förnämsta naturligt alkaliska vatten.

Hovleverantörer till H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

indikationer. Ja, av motiveringen framgår, att den sakkunnige gått ännu längre och anser ingreppet vara under de angivna förutsättningarna tillåtligt såvitt "bärande skäl av kriminalpolitisk, humanitär, social eller eugenisk natur" talar för dess företagande. På ett annat ställe godkänns t. o. m. "bärande skäl av något slag".

Detta som man med skäl kan kalla ett frigivande av sterilisering av rättskapabla, måste basera sig på ett mycket stort förtroende till läkarna, ett förtroende, som i och för sig noteras med tillfredsställelse i en tid, då läkarkåren eljes från lagstiftande håll mötes med så mycket (obefogat!) misstroende. Men det är en utbredd opinion på läkarhåll, att man här gått för långt i sin tilltro till densamma. De "sociala", "humanitära" och "kriminalpolitiska" indikationernas rätta avvägande förutsätter en sakkunskap, som icke kan förväntas finnas hos envar läkare. Och ännu mer gäller detta bedömandet av ärftlighetsindikationerna; det torde endast vara ett relativt fåtal läkare, som äro så insatta i ärftlighetsläran, att de kunna riktigt bedöma dessa indikationer.

Då det naturligtvis är mycket viktigt för den enskilde, att han icke utan verkligt "bärande skäl" berövas fortplantningsförmågan, vore det måhända riktigt, att — såsom man gjort i andra länder — kräva att all sterilisering, som icke sker på rent medicinsk indikation, skall på förhand underkastas ett bedömande av en central, sakkunnig myndighet (hos oss givetvis ett organ av Medicinalstyrelsen). På läkarehåll har man emellertid icke gått så långt i sin kritik av lagförslaget. Men flera sak-

kunniga medicinska institutioner ha påyrkat, att rapport om varje sålunda verkställd sterilisering skall ingivas till medicinalstyrelsen, varigenom det blir möjligt att följa utvecklingen av steriliseringsfrekvensen och pröva de återopade indikationerna. Skulle det visa sig, att indikationerna i större utsträckning bedömas felaktigt, finnes möjlighet till ingripande.

Någon vansklighet att erhålla även svårare psykiskt sjukas samtycke till ett motiverat steriliseringsingrepp föreligger sällan. Men när upphör den sinnessjukes eller den sinnesslöes samtycke till en steriliseringsoperation att vara giltigt? Lagtexten ger ingen upplysning därom, men motiveringen meddelar, att frågan skall bedömas analogt med vad som sker enligt lagen den 27 juni 1924 med avtal, som slutits under inflytande av rubbad själsverksamhet. Hinder för att lämna giltigt samtycke föreligger sålunda, då sjukdomen övar inflytande på individens avgörande, huruvida ingreppet bör företagas eller icke. Av lätt insedda grunder kommer den sjukas medgivande till en av den sakkunniga omgivningen såsom riktig ansedd sterilisering gärna att betraktas som giltigt. Det är ju ett uttryck för bevarad omdömesförmåga, att han godtar omgivningens goda skäl. Han lär således komma att steriliseras i samma ordning som de friska. Endast vid svårare sjukdomsformer lär man komma att draga giltigheten av ett medgivande i tvivelsmål. — Däremot kommer ett istadigt vägrande till ingreppet gärna att betraktas som uttryck för sjukdomen. Väsentligen är det sinnesslöhet, som här kommer ifråga.

Ernst Wallins Advokatkontor,
Vasagatan 46. Stockholm Tel. 109658.

Bouppteckningar, Boutredningar, Arvstvister, Testamenten, Bo- och äktenskapsskildnader, Upps. av köpehandlingar, Bolagsbildning m. m. Förfrågningar besvaras omgående.

ÖRGDYTE
Kemisk tvätt · Färgning
KEMISKA
KUNGL. HOVLEVERANTÖR · GÖTEBORG

Lagförslaget avser endast att reglera steriliseringen av dem som ej kunna lämna giltigt samtycke, det vill, enligt vad nyss anförts, säga sådana, som äro så svårt sjuka, att deras acceptering av ingreppet måste anses betydelselöst, och sådana sinnesslöa, vilkas negerande av ingreppet beror på deras sjukliga tillstånd. Om den första gruppen kan sägas, att det relativt sällan torde komma i fråga att lämna så svårt sjuka så fria i samhället, att en befruktning kan äga rum. Man må nämligen också komma ihåg, att samhällets förpliktelse mot en sedeslöst levande sinnesslö icke är avslutad i och med det att man hindrar honom eller henne att föda barn; man måste bl. a. också hindra vederbörande att bli en moralisk och venerisk smittokälla.

Väsentligen är det således för de sterilisationsvägrande sinnesslöa, som lagförslaget former kunna väntas komma till användning. Det mötte mycken kritik, att det förra lagförslaget icke upptog några bestämmelser om tvångssterilisering av vägrande. Hur fylles nu denna brist av det nya förslaget? Kommer operationen till utförande sedan medicinalstyrelsens tillstånd utverkats eller (beträffande sinnesslöa) sedan två läkare finna skäl för dess utförande även om vederbörande spjärnar emot? Lagtexten säger ingenting därom, men enligt motiveringen överlämnas det åt läkaren att "i överensstämmelse med den praxis, som tillämpas vid en vanlig operation (?), avgöra huru lämpligen bör förfaras om den, som skall opereras vägrar eller gör motstånd". "Detta lärer", säger motiveringen uttryckligen "innehärra, att steriliseringen icke kommer att verkstäl-

las å den, som enständigt motsätter sig ingreppet (kurs. av mig)." Och där står man igen med den vägrande och kommer icke längre än 1929 års förslag medgav.

Men lagförslagens författare vet råd. Man skall sterilisera vederbörande utan att underrätta honom om vad som sker. Detta kan man göra "i många fall", "även där vederbörande har förmåga att inse åtgärdens innebörd".

Mot ett sådant förfarings sätt har Svenska psykiatriska föreningen nedlagt sin allvarliga gensaga. Någon uppgift om vad som sker måste givetvis lämnas den sjuke (även om han är sinnesslö); den riktiga bör man ej ge honom, således skall man ge honom en oriktig, eller för att tala rent ut, lögnaktig. Detta står i absolut strid mot den anda av sanning och uppriktighet, i vilken all god vård av psykiskt sjuka måste bedrivas. Denna anda har så stort kollektivt värde för den psykiatriska sjukvården, att den ej får brytas av opportunistiska hänsyn till enskilda fall.

Det nya lagförslagens väsentligaste förtjänst är, att det skapar klarhet om läkarens befogenhet att verkställa steriliseringsingrepp, även då medicinsk indikation ej föreligger. Denna befogenhet har hittills varit mycket dunkel, och det vore därför att hälsa med tillfredsställelse om förslaget bleve i princip antaget.

Till slut må anföras, att det under den fortsatta vetenskapliga diskussionen om steriliseringen blivit alltmera klart, att den har ett mycket begränsat värde som förebyggande medel mot uppkomsten av ärftliga psykiska sjukdomar. Den kände danske läkaren professor Wiggo Christiansen sade en gång en smula

H. M. Konungens
Hovleverantör.

PORLA BORDSVATTEN

drickes numera av alla finsmakare

PORLA BRUNNS AKTIEBOLAG, PORLA

H. K. H. Kronprinsens
Hovleverantör.

Dr Ingegerd Palme.

ATT DET RÖR SIG inom de stora internationella kvinnoorganisationerna, det ha vi litet var haft tillfälle med glädje konstatera, och det vill synas, som om den nya tiden med dess komplicerade förhållanden eller kanske rättare sagt missförhållanden skulle väckt till liv nya krafter och strävanden bland kvinnorna i världen. Det kan vara både nyttigt och nöjsamt att hålla sig à jour med vad som händer och sker i de internationella kretsarna, och därför ha vi vänt oss till en av v. ordföran-

paradoxalt, att det icke så mycket är de sjuka, som skola steriliseras, utan det är deras (till synes friska) föräldrar, som hade bort steriliseras. Men vi kunna oftast icke känna igen dessa föräldrar såsom bärare av sjukdomsanlagen förr än de fått barn, som äro sjuka.

V. WIGERT.

Från internationella kvinnovärlden.

*Det planerade
samarbetet
mellan*

I. C. W.

och

Alliansen

dena i det Internationella Kvinnoförbundet, dr *Ingegerd Palme*, som för någon tid sedan kom åter från åtta dagars koncentrerat internationellt samarbete i Genève. Samarbetet gällde vad som f. n. står på dagordningen mellan de två stora organisationerna Internationella Kvinnoförbundet (I. C. W.) och Internationella Rösträttsalliansen.

Fr. Palme ger oss först en liten orientering i dessa omfattande angelägenheter så sägande:

— Alltsedan Internationella Rösträttsalliansen utvidgat sitt verksamhetsfält så att den vid sidan av det direkta rösträttsarbetet också ägnar sig åt en del andra kvinnofrågor, har dess arbete i viss mån sammanfallit med det som utföres av I. C. W. Det händer sålunda, att motsvarande kommittéer inom de två stora organisationerna behandla ungefär samma frågor och att utredningar av likartat slag bedrivs på så att säga två parallella linjer. Detta dubbelarbete har — inte minst för de små nationernas vidkommande — visat sig mycket betungande. Det kan vara svårt att finna experter och representanter till de båda sammanslutningarnas konferenser, som kanske hållas under samma år fastän på skilda tider och platser.

Dr Palme ger belysande exempel härpå och fortsätter:

— Man har på flera håll reagerat mot detta slöseri med arbetskraft och pengar, och försök gjordes redan 1914 — för att sedan upprepas — att få till stånd ett närmande mellan Al-

HYDROX

är det rätta för behandling av golv och linoleummattor. Begär prosp.

A.-B. Alfort & Cronholm
S T O C K H O L M 3

liansen och I. C. W., försök, som energiskt stötts av de fyra nordiska länderna. Man har nu kommit så långt, att det ena förbundet har rätt att skicka 3 röstberättigade medlemmar till det andras möten. Men till något intimare samarbete har det ej lett. Vid Alliansens stora möte i Marseilles i våras insåg man emellertid nödvändigheten av att något måtte göras, om man ville söka effektivt motarbeta reaktionen mot kvinnosaken. Man beslöt inbjuda främst I. C. W. att med en för ändamålet tillsatt kommitté bestående av 7 medlemmar ur Alliansens styrelse diskutera möjligheten av att söka få till stånd en gemensam tidning, gemensamma frågeformulär och konferenser. Vid exekutivmötet i somras i Stockholm utsåg I. C. W. en motsvarande kommitté, som kom att bestå av Mme Avril de Sainte Croix, Mrs Ogilvie Gordon, Mlle van Eeghen, dr Girod samt fröknarna Hesselgren och Palme. Kommittén fick i uppdrag att tillsammans med Allianskommittén undersöka de framkomna förslagen och sedan framlägga resultatet av underhandlingarna.

De båda kommittéerna sammanträdde för övrigt den 27 och 28 september i Genève, och det är just från detta arbete, som dr Palme har åtskilligt av intresse att berätta. Man dryftade de ev. möjligheterna för startande av en gemensam internationell kvinnotidning för alla stora internationella kvinnoorganisationer.

— Vad arbetet i själva kommittéerna beträffar, fortsätter dr Palme, påpekades det från I. C. W.-hall, att arbetet i åtminstone fyra av dessa, nämligen lag-, rösträtts-, yrkes- och fredskommittéerna sammanfaller med arbetet inom motsvarande Alli-

anskommittéer. Vidare tänkte man sig, att gemensamma frågeformulär skulle kunna utskickas, varigenom kostnaderna för dessa liksom för påtänkta gemensamma kommittésammanträden skulle delas lika mellan de båda organisationerna. Naturligtvis betonades också nödvändigheten av att dessas speciella karaktär dock ej äventyras. Vi svenska ledamöter framhöllo energiskt samförståndets och samarbetets stora betydelse.

Fröken Palme nämner vidare, att resultatet av dessa Genèveförhandlingar nu komma att föreläggas respektive organisationer och uttrycker samtidigt en förhoppning, att dessa snarast måtte taga upp frågan till vidare behandling och att det av de nordiska ländernas kvinnor så livligt åtrådade samarbetet verkligen måtte kunna etableras inom en ej allför avlägsen framtid.

F.-B.-F:s kommitté för social upplysningsverksamhet meddelar att av de medel, som överlämnades av Svenska kommittén för internationellt rösträttsarbete vid dess upplösning, nu återstå omkring 1,000 kr. Detta belopp har kommittén för upplysningsverksamheten beslutat använda att på olika platser i landet understödja föredrag rörande det nutida kvinnoarbetet. Bidraget utgår med 30 kr. pr ort under vilkor att ett flertal kvinnoföreningar gemensamt anordna föredraget och att valet av föredragshållare godkänts av kommittén.

Bidrag till anordnande av samhällskurser komma icke vidare att utgå.

Välsorterat lager av alla slags snörmakerier och band för möbler, gardiner, belysningsarmatur m. m.

Beställningar efter prov utföres snabbt och omsorgsfullt.

Ernst Mattssons Snörmakeri & Bandfabriks Aktiebolag

Affären grundad år 1833. Medlem av Fredrika-Bremer-Förbundet.

Kontor och Fabrik: *Arbetareg. 33 A. Tel. 508189, 532096. Affär: Klarabergsg. 52. Tel. 219696, 113796.*

En framställning till Kungl. Maj:t.

F.-B.-F. har tillsammans med några övriga, nedan nämnda föreningar överlämnat följande skrivelse till chefen för ecklesiastikdepartementet:

Till KONUNGEN.

Alltsedan tillkomsten av biografcensuren har inom denna funnits en kvinna, lektor Marie-Louise Gagner, som först tjänstgjorde såsom ordinarie granskningsman av biografbilder, nämligen under åren 1911—1912, och senare — då hon icke kunde förena denna befattning med sin ordinarie lärartjänst — såsom suppleant för ordinarie granskningsman.

Det kvinnliga inslaget har sålunda aldrig saknats inom biografcensuren, och då ny granskningsman nu skall tillsättas efter lektor Gagner, som i juni avled, vore det därför synnerligen önskvärt, om valet fölle på en kvinna, helst en pedagog. Det filmmaterial, som nämnda censur har att syssla med, berör nämligen så många av livets sidor och till censurens arbete hör i stor utsträckning bedömandet av filmers lämplighet för barn och ungdom, varför det måste anses som en styrka, om censurens sammansättning är så mångsidig som möjligt.

Denna vår framställning gäller alltså den nu ledigblivna suppleantplatsen inom biografcensuren, men givetvis skulle vi finna mest önskvärt, om framdeles vid inträffande ledighet en kvinna erhöle befattning som ordinarie granskningsman.

Under återopande av vad som ovan anförts tillåta sig undertecknade föreningar i underdånighet hemställa

att Eders Kungl. Maj:t måtte till den ledigblivna platsen inom biografcensuren utse en kvinna.

Stockholm den 23 okt. 1933.

Underdånigst

Fredrika-Bremer-Förbundet: Lizinka Dyrsen, ordf.; Svenska Kvinnors Medborgarförbund: Ingeborg Walin; Svenska Kvinnornas Nationalförbund: Ingegerd Palme, v. ordf.; Sveriges Folkskolläraryrkesförbund: Frida Härner, ordf.; Centralstyrelsen för Flick- och Samskoleföreningen: Josef Lundén, ordf.

Till Hilma Borelius' minne.

Bland svenska kvinnor har Hilma Borelius genom sin nobla, karaktärsfasta personlighet, sin vackra insats i kvinnorörelsen och sin framgångsrika vetenskapliga gärning intagit en framstående plats.

Vänner till henna ha tänkt hedra hennes minne genom att resa en enkel vård på hennes grav. De, som önska lämna bidrag här till, bedjas insända detta till Elisabeth Nilsson, e. o. hovrättsnotarie, Södergatan 32. Malmö.

<i>Signe Bergman</i>	<i>Selma Colliander</i>
Fröken	Fil. doktor
<i>Carola Eklundh</i>	<i>Emilia Fogelklou-</i>
Fru	<i>Norlind</i>
	Teol. lic.

<i>Axel Herrlin</i>	<i>Ann Margr. Holmgren</i>
Professor	Fru

<i>Klara Johansson</i>	<i>Ellen Kleman</i>
Författarinna	F. d. redaktör

<i>Ernst Kock</i>	<i>Siri Lundquist-Larsson</i>
Professor	Fil. kand.

<i>Hilda Lysander</i>	<i>Albert Nilsson</i>
Gymnastikdirektör	Professor

<i>Elisabeth Nilsson</i>	<i>Gulli Petrini</i>
E. o. hovrättsnotarie	Fil. doktor

<i>Axianne Thorstenson</i>	<i>Naëmi Udden-</i>
Fil. kand.	<i>berg</i>

<i>Lydia Wahlström</i>	<i>Karolina Wider-</i>
Fil. doktor	<i>ström</i>

	<i>Med. doktor</i>
--	--------------------

Ewert Wrangel

Professor

Till lektor Marie Louise Gagners efterträdare har sedermera utsetts fru *Birgit Hedström*, född Nilsson, redaktör för "Arbetets kvinnor".

KURSER

i tillskärning, sömnad och provning av dam- och barnkläder. Se närmare i begärt prospekt som sändes franko.

A.-B. Stockholms Tillskärningsakademi
Drottningg. 71 A, Stockholm. Tel. 21 33 10. (Statlig understödd o. inspekterad läroanstalt.)
Pappers-mönster, försedda med ovanstående varumärke, garanteras för god passform och exp. omgående. Begär prislista!

. . . i målmedveten kamp för mänsklig självbestämningrätt...

Ett opinions-
möte och en
resolution.

Konserthusets stora sal var fylld från golv till tak vid det stora opinionsmötet "Kvinnorna inför världskrisen" den 26 oktober. Inbjudare till mötet voro följande föreningar: Akademiskt bildade kvinnors förening, Frisinnade folkpartiets kvinno-grupp, Föreningen kvinnor i statens tjänst, Kvinnliga telefontjänstemannaföreningarnas centralförening, Stockholms fackliga centralorganisations kvinnosektion, Svenska kvinnornas nationalförbund, Svenska Open Door-gruppen, Svenska skolkökslärarinnornas förening, Sveriges folkskollärarinneförbund, Fredrika-Bremer-Förbundet, Föreningen ekonomiföreståndarinnor vid större anstalter, Kvinnliga kontoristföreningen i Stockholm, Kvinnliga telegrafpersonalens förening, Svenska kvinnors medborgareförbund, Svenska kvinnors vänsterförbund, Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Vita Bandet, Telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening.

Mötet leddes av yrkesinspektrisen *Kerstin Hesselgren*, som bl. a. framhöll, att det först och främst är kvinnorna, som bli offer för missförhållanden, skapade av diktatur och arbetslöshet. Det gäller följaktligen för kvinnorna att enigt sluta upp kring hårt tillkämpade rättigheter.

Den första av kvällens fem talarinnor var doktor *Lydia Wahlström*, som efter en historisk överblick dröjde vid de tyska kvinnornas ställning. Även en oliktankande måste respek-

tera den oro för hemmets upplösning, som framkallats av senare tiders bolsjevikiska uppfostringsmetoder, och att de tyska kvinnorna här vilja slå vakt kring omistliga andliga värden måste vi hålla dem räkning för. Men vi kunna å andra sidan ej utan oro se, hur den tyska staten går att undertrycka sina kvinnor under sken av att återföra dem till deras rätta område.

Nästa talare, godsägare *Elisabeth Tamm*, betygade sin tro på en medborgarrättens tid, även om rätten ännu ej hunnit att förverkligas i egentlig mening, kvinnornas uppgift är att skapa en medborgaranda, som är mäktigt att åstadkomma värdig samhällsanda.

Konsulenten i Skolöverstyrelsen *Ingeborg Walin*, som därefter besteg talarstolen, uppehöll sig vid det motstånd, som överallt gör sig gällande mot den gifta kvinnans förvärvsarbete och påpekade de konsekvenser, som detta kan leda till: undergrävande av äktenskapet, försämrad yrkesutbildning, arbetslöshet inom nya grupper, individuell otillfredsställelse hos de kvinnor, som gått in för förvärvsarbete. Gentemot den kvinnliga ungdomen ha vi ansvaret att värna de rättigheter, de i ungdomligt oförstånd tro vara solklara.

Fru *Signe Wessman* gav därpå en översikt över kvinnornas särställning. Förbud mot kvinnligt arbete har, där det tillämpats, förvärrat nödtillståndet. Är det kanske ej den hårda nödvändigheten, som mer och mer fört kvinnorna ut i arbetet? Och skola

Stiftelsen

Alma Detthows Vilohem

på Lidingön för bildade kvinnor i behov av vila och rekreation. 12 vackra, ljusa sovrum, flera med balkong. På grund av donation lämnas helinack. per dag för 3: - kr. ensamt och 2: - delat rum. Under tiden ^{15.6-15/8} samt jul- och påsktider är priset höjt med 50 öre per dag. Vidare upplysning, tel. Lidingö 93, postadr. Lidingö 1.

Stockholms Fysikaliska Kuranstalt

Humlegårdsg. 18, 1 tr. SKODSBORGSME-

TOD. Effektiv kurbehandling av gikt och reumatism, nervsvaghet, ämnesomsättnings-sjukdomar. Herr- och damavdelning.

Begär prislista. Tel. 67 54 44, 61 06 78.

kvinnorna aldrig lära sig, att de behöva ryggrad för att kämpa för idéer?

Tanken om de enskilda människornas avgörande betydelse utvecklades av den sista tal., doktor *Andrea Andreen-Svedberg*, som ställde upp individen mot massan och konstaterade, att masstillvaron, den ledda och befallda massans liv, måste bli ett lidande i samma mån som en levande varelse, människan, nått fram till förmåga av självständigt tänkande och förmåga att handla på eget ansvar. Vi måste i ord och handling bekänna vår tro på mänskligheten.

Stormande applåder belönade talarinnorna, och mötet antog enhälligt följande resolution:

Kvinnor, samlade till möte i Stockholm den 26 oktober, ha enhälligt beslutat göra följande uttalande.

Insikten om den enskilda människans värde, oberoende av kön, ras och klass, är ett av mänsklighetens dyrbaraste kulturförvärv. Under den kris, som nu råder i världen, är denna insikt i fara att gå förlorad. Därmed bli också frihet, jämlikhet och rättvisa förkastade som samhällseliga ideal.

Reaktionen riktar sig i särskild grad mot kvinnorna såsom arbetare i samhället och hotar att starkt begränsa deras verksamhetsområden.

Vi här församlade svenska kvinnor, representerande skilda verksamhetsområden och olika politiska åskådningar, anse kvinnornas fulla medborgarskap vara ett omistligt samhällsvärde och äro fast beslutna att hävda

vår rätt till yrkesutbildning och yrkesutövning på grund av fallenhet och intresse, oberoende av civilstånd,

Hemgården

har blivit verklighet.

Av Ida Fischer.

DEN 18 SEPTEMBER ÖPPNANDES i Stockholm en Hemgård för arbetslösa kvinnor. Trots det ständiga påpekandet, att arbetslöshet bland kvinnor är en myt, visade det sig vid en undersökning i Stockholm på våren 1933, att c:a 3,000 organiserade kvinnor gingo arbetslösa (nu på hösten c:a 4,000). Läger man därtill de organiserades antal, lär samman säkerligen kunna fördubblas.

Hårdast känns arbetslösheten i industriarbeterskornas egen krets. Det var också inom Fackliga centralorganisationens kvinnosektion, som frågan om en Hemgård först togs upp. Deras representant, fru Anna Visborg, vände sig därefter till kvinnliga yrkesinspektionen med begäran om hjälp att realisera denna plan. Resultatet av detta samarbete är den nystartade Hemgården.

Hemgården vill gagna arbetslösa kvinnor från olika arbetsområden och har ingen politisk färg. Den vill vara en tillflyktsort för kvinnor av alla åldrar, men, helt naturligt, kom-

vår rätt och plikt att ställa vår erfarenhet och duglighet i det allmännas tjänst.

Vi vilja verka för kvinnornas höjande ekonomiskt och socialt och för full likställighet mellan kvinnor och män i medborgerligt hänseende.

Vi vädja till kvinnorna att sluta sig samman i målmedveten kamp för mänsklig självbestämmanderätt och rätt att taga ansvar.

Fruktcentralens butiker:

Drottningg. 41, Drottningg. 11, Regeringsg. 11, Biblioteksg. 11, Kungsg. 57, Vasag. 3, Vasag. 8, Vasag. 25-27, Stureg. 3, Roslagsg. 3, Hallen, Östra station, CENTRALBANGÅRDENS STORA VÄNTHALL, Stockholm. Alltid förstklassig frukt

mer den liksom hittills att till största delen frekventeras av ungdom.

I tider av stor arbetslöshet måste man söka rikta uppmärksamheten på de yrken, där ännu arbetsmöjligheter finnas. För ungdomen gäller det därför att använda den påtvingna ledigheten att skaffa sig yrkeskunskap. Men även för de äldre, som redan äro yrkeskunniga i ett yrke, är det nödvändigt att skaffa sig yrkeskunskap i ännu ett för att kunna klara sig i tider som dessa.

Det yrke, där arbetsmöjligheter finnas, synes vara det husliga arbetet. Enligt de uppgifter, som lämnats av våra arbetsförmedlingar, finnas nämligen på detta område ofta platser för verkligt yrkeskunniga. På grund härav har Hemgården igångsatt två yrkeskurser i husligt arbete, omfattande matlagning, bakning, städning och allt som hör till ett hems skötsel, sömnad, hemsjukvård m. m.

För dem som önska skaffa sig någon kunskap i sömnad eller matlagning, utan att detta kan betraktas som yrkesutbildning, finnas även kortare kurser.

Alla kurser på Hemgården äro avgiftsfria. Hemgårdens ekonomi är därför liksom alla nystartade företags av denna art allt annat än glänsande. Det är på bidrag från olika fonder och privata personer arbetet lever. Så gott som hela inredningen har skänkts av arbeterskeorganisationer och arbetsgivare och av enskilda intresserade kvinnor.

Den motion om anslag från staden till Hemgårdens verksamhet, som inlämnats i stadsfullmäktige av fru Anna Visborg, har underskrivits av samtliga kvinnliga fullmäktige. Detta synes borga för att Hemgården redan är ett gemensamt kvinnoin-

En bild från systugan.

tresse, där kvinnor från skilda verksamhetsområden arbeta för en sak, som, om den ledes rätt, kan bliva av stor betydelse för vår kvinnliga ungdom.

IDA FISCHER.

Ytterligare en polissystertjänst kommer att inrättas i Göteborg. Beslut härom fattades utan diskussion vid stadsfullmäktigesammanträde den 2 nov.

Genom Fredrika Bremerförbundets förmedling kom år 1910 den första kvinnan på försök i polisens tjänst. Detta försöksstadium räckte till år 1927, då det beslöts att på extra stat anställa de tre polissyststrar, som då voro i tjänst. Den befogenhet, som tilldelats dessa polissystrar, har tillmätts synnerligen snävt, deras arbete har mest blivit vakthållning vid den kvinnliga avdelningen och avvisering av kvinnliga arresteranter. I maj 1932 ingingo 14 av stadens kvinnoföreningar till polismästaren med en skrivelse, vari begärdes ökad befogenhet för stadens polissystrar, och i sept. samma år motionerades i stadsfullmäktige om en beredning för omorganisation av polissysterinstitutionen. Det yttrande, som med anledning av motionen infordrades från poliskammaren, utmynnade i en hemställan, att ytterligare en polissyster måtte få anställas fr. o. m. 1 jan. 1934. Den nya polissystrarnas arbete skall bli just det, som från kvinnohåll önskats, näml. huvudsakligen avse kvinnor och barn, vissa sedlighetsbrott samt vissa spaningar och övervakningar.

Ej nog med att vi äro kända för att kunna flytta Möbler, numera kunna vi även sälja sådana ty FREYS MÖBELLAGER har en ständig sortering av antikviteter, hela möblemang och kompletteringsmöbler, ljuskronor m. m. till ytterst låga priser och bekväma betalningsvillkor.

Freys Express A.-B.
GREVTUREGATAN 11, STOCKHOLM.

Kvinnor på skördearbete.

Orientalens döttrar av idag.

“Deras liv pendlar mellan självsöld och träldom.” Av förf. Karin Johnsson.

EN AV MINA MANLIGA arabiska vänner skrev en gång till mig: ”Orsaken varför vi vilja håll våra kvinnor beslöjade och dolda för världen är helt enkelt den, att vi vilja skydda dem för att gå vilse på den farliga vägen genom livet. Kvinnans plats anse vi muhammedaner vara uteslutande i hemmet, och vi hoppas, att vi skola kunna upprätthålla de gamla traditionerna åtminstone i ytterligare 250 år framåt . . .” Orden, som kasta ett bjärt ljus över det maskulina Österlandets uppfattning av kvinnokönet, voro utan tvivel dikterade av en ärlig övertygelse, och jag medger villigt, att de till en början vilseledde mig.

Jag hade gästade åtskilliga orientalska hem både i Egypten, Syrien och Palestina — rikemanshus, borgarhem och beduintält — och mina iakttagelser syntes mig rätt väl stämma överens med andemeningen i det öppenhjärtiga brevet. Jag såg i Österlan-

dets haremskvinna en loj och likgiltig varelse, utformad av mannen, med mannens blick på tingen, en försöffad arbetsträl, utan initiativ eller vilja och föga skickad att med egna krafter kämpa sig igenom livet. Men haremslivet är en komplicerad institution, som icke genomskädas vid första ögonkastet, och ett mera ingående studium tvang mig så småningom till en omvärdering av dess kvinnliga element. Jag märkte, att denna köpta arbetsträl, som så lydigt krökte ryggen under vardagsmödans kors, trots allt hade sina hemliga tankar och känslor, som förmådde henne att revoltera i ensamma stunder och föra en dubbelexistens bakom den äkta mannens rygg.

Ingenting kan rubba orientalens fäderneärvda tro på traditionen som den förnuftiga världsordningen. Men om han vore mindre traditionsbunden och mera klarsynt, skulle han måhända upptäcka, hur utvecklingen

F. V. O:s Slöjdvavdelning

Sveavägen 40, Stockholm — Tel. 20 88 18.

SJUKSKÖTERSKEUTRUSTNINGAR,

GOSS- och BARNKLÄDER

MOTTAGER BESTÄLLNINGAR

”Hjälp genom självhjälp.”

Handarbetets Vänner

Mattor - Möbeltyg - Gardiner - m. m.

Renoveringar utföras omsorgsfullt.

Skolor för utbildande av vävlärarinnor och textila konsthantverkare.

Stureplan 2, Sthlm. Tel. 60 48 73, 60 48 63.

förvandlat haremslivet med sina stränga grundsatser till en ofta lustbetonad tragedi — hur hans månghundraåriga välvisa nit genom beskuren frihet skydda kvinnan från faror lockat henne in just på de villovägar, som hon skulle bevaras ifrån.

Det låter sig knappast förnekas, att den orientaliska kvinnan, trots sitt visserligen solida yttre, ofta är fladdrande och lätt på vingen som en fjäril. Särskilt i Egypten gjorde jag den nedslående erfarenheten, att moderskapet i stor utsträckning betraktades som en börda. "Barn kan vem som helst få", hette det med cynisk frispråkighet. "Varför skulle vi inte roa oss och njuta av livet, så länge det finns läkare, som vill hjälpa..." Överhuvudtaget motses äktenskapet och dess plikter överallt med avsky av österlandets kvinnor. Hon vet, vad det betyder. Det betyder stekos, diskbaljor, ångande bykkittlar, amning, skurning, släp och slit från morgon till kväll, dag efter dag, utan omväxling, utan återvändo. En hustru är endast en oavlönad tjänarinna och barnaföderska, och hon har ingen utsikt att bli fri, så framt maken icke öppet förgår sig eller bryter mot den yttre anständighetens bud. Perspektivet är sålunda tröstlöst nog, men hon måste ingå gifte, om hennes fader fordrar det. Hon säljes som ett får eller en kamel, båda kontrahenterna säljas, utan att ha sett varandra, men brudens ställning är i det fallet en liten smula gynnsammare än brudgummens. Hon har dock chansen att genom slöjan granska sin tillkommande, medan mannen aldrig får skåda ens en skymt av sin blivande makas ansikte.

Innan den österländska kvinnan anlägger slöjan — vilket i regel sker vid 13 eller 14 års ålder — får hon

En modern egyptiska.

leva i fullständig frihet. Alltför stor frihet t. o. m. Eleverna i de förnämligare pensionerna få huvudsakligen lära sig att dansa, sjunga, deklamera, spela teater, kanske också att tala en skaplig engelska. Vad skola kvinnor med lärdom! Ju okunnigare de äro, desto bättre! Men trots sin bristfällighet ger undervisningen dem ändå en liten inblick i det fria Västerlandets mysterier, deras nyfikenhet väckes och måhända även deras opposition mot det bestående. De teaterpjäser, som de få spela, andas alla en ohöjd sensualism och varierar ständigt samma tema — äktenskapsbrott och den otillåtna kärleken. Naturligtvis med vederbörligt förlöjligande av den bedragne äkta mannen, medan älskaren framställes som en hjälte och idol. Den filmkonst, som bjudes på Österlandets biografier, är väl icke

Morgonbris

socialdemokratiska kvinnoförbundets tidning. Utkommer en gång i månaden. Lösnummer 25 öre. Prenumerationspris kr. 3:— för helt år. Red. och exp. Västmanagatan 2, Stockholm.

heller ägnad att höja moralen. De västerländska filmbolagen, som känna orientalernas smak för starka kryddor, servera här sådana anrättningar, att en europé kan storkna.

Vidare äro de österländska männen inga goda läromästare för unga flickor. De ha nog stränga krav — isynnerhet på andra — de läsa sin Koran och försumma aldrig bönetimarna, men de hylla icke utan skäl gamle Adam som en av sina profeter.

Otaliga gånger har jag sett stabila och högt uppsatta muhammedanska herrar, som gästade ett hem, trycka husets obeslöjade döttrar i sin famn och kyssa dem mer än farbroderligt — så fort föräldrarna vänt ryggen till.

Så fort Österlandets kvinna anlagt slöjan, spärras hon in i hemmets fängelse, med sitt tusenåriga tvångsreglemente, för att vänta på ett förhatligt slaväktenskap med en obekant man, som hon på sin höjd kan tolerera. Skänker hon sedan icke mannen någon son, måste hon ofta finna sig i den förödmjukelsen, att han tar sig en ny hustru och för beständigt anvisar henne plats i köket. Ty sonen är orientalens hetaste önskan, hans framtidsdröm, hans evighets-tanke, och omsorgen om släktens fortbestånd skjuter alla andra hänsyn åt sidan. Sina döttrar anser han utan värde, om han icke även har en manlig bröstarvinge.

Följden har blivit den oundvikliga . . . Moral kräver frihet — den frihet, som förmår att väcka ansvarskänsla — men den orientaliska kvinnans liv pendlar mellan självsvald och träldom. Det skulle under sådana förhållanden nästan varit ett underverk, om hon kunnat höja sig till den sedliga nivå, som är målet för människosläktets strävan, och under-

verk inträffa sällan. En österländsk dam av god familj och gift med en högt uppsatt man sade en gång till mig: "Vi orientaliska kvinnor har ingen valfrihet, utom när det gäller att välja älskare." Yttrandet är typiskt. Och fast det ingalunda var avsett att slå an några känsloträngar, kunde jag inte hjälpa, att det lät som en suck ur djupen.

Många av de bättre situerade familjernas döttrar försöka emancipera sig genom att själv bryta sig en bana och välja ett yrke — läkare, tandläkare eller lärarinna. I synnerhet det sistnämnda är populärt, ty det kräver inte särskilt stor lärdom. Men det hindrar ej, att de fortfarande stå under sina respektive fäders överhöghet, och om fadern påbjuder giftermål, måste dottern lämna sin plats i samhället för att förena sitt öde med den man, han utsett åt henne. Österlandets patriarkaliska lagar äro stränga och veta ej av misskund.

Endast en gång i livet kan den orientaliska kvinnan få en chans, och det är, om hennes make skulle dö, innan barnen ännu fyllt 15 år. Då är det hon, som blir familjens överhuvud, och då styr hon allt och alla lika hårt, lika grymt, lika despotiskt som den äkta mannen före henne. Då glömmar hon gärna, vad hon själv fått genomgå, härskar tyranniskt över sina söner och döttrar, bestämmer över deras liv och gifter bort dem med eller mot deras vilja. Ty den österländska traditionen har trots allt en sällsam makt över själarna, och jag står fortfarande fast vid vad jag redan en gång förut framhållit som en blygsam önskan för Orienten och dess folk: en stark, men mjuk hand, som varsamt kunde bringa ordning och reda i de oresonliga förhållandena.

KARIN JOHNSSON.

MAGGÖRDLAR

tillverkas eft. läkarerec. På lager finnes stor sort. olika modeller.

L. A. LINDBERGS SJUKVÅRDSAFF.
Norrländsg. 11 Stockholm. T. 21 60 69.

Norrköpings Stuvlager

Klädeshandel. Barnhusg. 4, Stockholm.
Ingen butik. Inga omkostn. **DETTA ORSAKEN TILL VÅRA BILLIGA PRISER**

Kvinnan och punschbuteljen eller svenskan genom italienska goggles.

Signor Lorenzo Giusso, medarbetare i den största Milanotidningen *Corriere della Sera*, har "gjort" Stockholm, och väl hemkommen sätter han sig på sin redaktionsstol och skriver en smädeskrift över den svenska kvinnan. Ur skämttidningssynpunkt är den en roande nöjesläsning och förtjänade som sådan ej att kommenteras. Men — eftersom herr Giusso tydligen menar blodigt allvar och säkert också tagits på fullt allvar av en vidsträckt läsekrets, som vid det här laget torde be madonnan bevara sig för nordmännens kvinnors raseri, så kunna vi ej låta bli att skumma den skandalösa artikeln.

Några brottstycken alltså ur den 2½ spalt långa utgjutelsen om "Hedda Gablers systrar": På konditorierna glupa kvinnorna brännvin och öl i stora kvantiteter. — De svenska kvinnorna förtära smörgåsbord och akvavit och flånga från danstillställning till danstillställning förlorande sig själva i de "mysteriösa skandinaviska kärleksförbindelserna". — När en kvinna efter en säsong är skild, beger hon sig till "sin restaurang", där hon dränker ilskan i snaps. — I villorna vid Mälaren bo oräkneliga kvinnor, som leva i ett dvalliknande tillstånd, ensamma med hundens och radions vrål. — En annan kategori, ja, *tusenden*, bo i Stockholm i tomma våningar — dessa kvinnor ha sett friheten hägra genom whiskyångorna och bo som i en källare (spelunca) ensamma med en koffert, ett foto-

grafi och — den oskiljaktiga punschbuteljen. — På 80-talet drogo horder av feminister, vagabonder, profetisor och målariinnor omkring på oceanångare mellan Indien och Amerika, rökande och skrikande med gälla röster. Nu kasta de sig från dansterrass till dansterrass, medan de i punschen eller arbetet söka tröst för det misslyckade äktenskapet...

Detta får vara nog med axplockning. Ja, sådana te vi oss alltså genom den kritiske signor Giusso's hornbågade. Det mest betänkliga är dock inte hans svartmålning i och för sig, i vilken han ej drar sig för att placera det svenska kvinnokönet på de fyra hörnstenarna öl, akvavit, punsch och whisky, utan i stället det beklagliga förhållandet, att den stora Milanotidningens redaktion vägrat att taga in ett sansat och sakligt genmäle från en i Milano bosatt svensk dam, som låtit oss taga del såväl av sin protest som av artikelförfattarens skandalskriveri. En sådan vägran har intet gemensamt med internationell journalistisk takt och kutym och ger oss tillsammans med signor Giusso's utsökta älskvärdheter mot det land, vars gästfrihet han njutit, en allt annat än sympatisk bild av italiensk metalitet. Det är fullkomligt uteslutet, att något liknande skulle kunnat passera i Sverige. Trots att nationen i fråga väl vid det här laget tack vare sina kvinnors oerhörda alkoholmissbruk — för att åberopa signor Giusso — borde vara ganska illa därän. Nej, större internationell takt och förståelse hade vi verkligen väntat oss av publiciteten i det underbara landet Italien, som vi svenskar — och svenskor! — lärt oss beundra för dess skönhet och behag.

—w.

Sörmans Thé

uppskattas av alla fin-smakare.

Endast en kvalitet.

Den bästa

¼ kg. blyförpackningar

Kr. 4.—.

SÖRMANS

REGERINGSGATAN 4

STOCKHOLM

Varför endast män i landets barnmorskestyrelser?

Av

Anna Häggbom.

DÅ MEDICINALSTYRELSEN ÅR 1918 inkom till Kungl. Maj:t med förslag till reform av barnmorskeväsendet, ingick häri följande:

"Med hänsyn till barnmorskornas osäkra ställning och det maktmisbruk från kommunernas sida, som emellanåt förekommit, anser Medicinalstyrelsen det lämpligt att en förändring för barnmorskornas tillsättning bör äga rum och föreslår, att de utses av länets barnmorskestyrelse, sedan vederbörande tjänstläkare blivit hörd och den eller de kommuner, som tillhöra distriktet, avgivit sitt förord."

Den 12 mars 1919 antog riksdagen med vissa ändringar Kungl. Maj:ts förslag till lag angående anställande av distriktsbarnmorskor m. m. Beträffande barnmorskestyrelsernas sammansättning följdes Medicinalstyrelsens förslag med den skillna-

den, att den ledamot som föreslagits böra utses av konungens befallningshavande uteslöts, så att styrelsen kom att bestå av tre ledamöter nämligen förste provinsialläkaren och två utsedda av det resp. landstinget med deras suppleanter. Det är ägnat att väcka både förvåning och missnöje, att dessa ledamöter, om man frånser ett tidigare undantag, alla äro män. Man tycker eljest, att åtminstone "den obligatoriska kvinnan" här i mycket hög grad borde vara på sin plats. Just i detta sammanhang torde man nämligen med fog kunna tala om speciellt kvinnliga synpunkter.

Innan vi återkomma till denna brist på kvinnliga företrädare, kunna vi konstatera, att genom de nya styrelserna en gräns dock var satt för kommunernas maktlystnad och godtycke — ett godtycke, som stundom gränsade till det otroliga. Professor

Ny F.-B.-F.-krets bildad.

Vi ha en mycket glädjande nyhet att förmäla: en ny förbundskrets är bildad, och äran härav tillkommer **S u n d s v a l l**.

Den 23 okt. hölls ett välbesökt sammanträde i Sundsvalls Församlingshus varpå man efter några hälsningsord av fru Märta Johansson skred till styrelseval, vilket utföll sålunda: fru Mela Strömberg, ordf., rektor Elsa Stenudd, v. ordf., fru Märta Johansson, sekr., och fröken Ingeborg Hedström, kassaförvaltare, med fru Margit Blom och fröken Svea Markow som suppleanter. Revisorer äro fru Greta Centerwall och fröken Görel Carlberg.

Fru Mela Strömberg lämnade därefter en kort sammanfattning av förbundets verksamhet och syftemål varpå fröken Maria

Himmelstrand höll en fängslande och intressant föreläsning om Josef Haydn. Efter det briljant framförda föredraget som mottogs med stort bifall, spelade fru Märta Johansson en sonat av Haydn och fru Hilda Salén sjönö Recitativ och aria ur oratoriet "Skapelsen". Såväl pianisten som sånøerskan tolkade på ett ypperligt sätt Haydns verk.

Efter sammanträdet följde tesupé, som intogs under angenäm stämning. Sundsvallsavdelningen har beslutat hålla sina sammanträden andra måndagen varje månad.

Den 35:te kretsen är alltså ett fullbordat faktum. Ännu ha vi långt kvar till den 50:de. Men förbundets jubileum rycker närmare och — låtom oss arbeta vidare och hoppas!

Konstverk restaureras förstklassigt.

1:ma ref. In- och utländsk praktik. Humant arvode. **PORTRÄTBESTÄLLNINGAR.** Konservator A. Liedbeck, Herkulesg. 30, Stockholm. Tel. 20 68 82.

Rudolph Björklund & Co

Tapeter Malmtorgsg. 8
Stockholm

Edv. Alin, som med stor hängivenhet och ospard möda forskat i Riksförsäkringsanstaltens omkr. ett par tusen avskrifter av kontrakt — eller vad som skulle motsvara ett sådant — och hopsamlat en del, skulle kunna berättat åtskilligt om barnmorskornas otillfredsställande anställningsförhållanden. Barnmorskeförbundets styrelse har även på detta område försökt genom skrivelse med förslag till formulär i anställningsfrågor eller förordnanden få någon enhetlighet beträffande anställningsförhållandena bland distriktsbarnmorskorna inom landets barnmorskestyrelser, men hittills utan resultat.

I allmänhet är det de s. k. naturaförmånerna, som vålla barnmorskorna bekymmer och rörande vilka man livligt hoppas kunna få förbättringar till stånd. Så t. ex. fastställer lagen, att distriktsbarnmorskan skall ha fri telefon, där så ske kan. Detta olyckliga "där så ske kan" har alltsedan lagens tillkomst varit och är alltjämt anledning till både obehag och kostnader för åtskilliga distriktsbarnmorskor, och slutet blir stundom, att de få bekosta telefonen själva. Trots att distriktets barnaföderskor ju onekligen ha den största fördelen av telefonen.

En annan dylik olägenhet inom naturaförmånernas grupp ger bostaden anledning till. Lagen tillerkänner distriktsbarnmorskorna "tjänlig bostad, bestående av minst ett rum och kök". Hur olägligt det kan vara för en barnmorska att taga emot besök, göra undersökningar, ordna plats för skjutsbonden en kall vinternatt, medan hon själv klär sig och gör sig i ordning för avfärden, förstår kanske bara den som själv är barnmorska och vet vilken roll en

otillfredsställande bostad i en sådan situation kan spela.

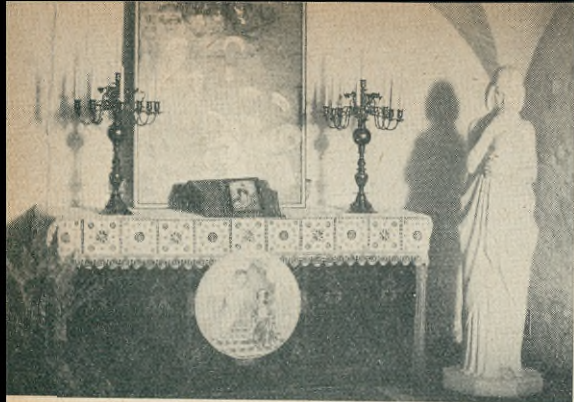
En tredje olägenhet kan man spåra i löneförhållandena — den s. k. grundlönen utgör f. n. 950 kr., varav staten bidrar med 250, landstinget med 250 och kommunen med minst 450 kr. — och i det drakoniskt efterlyvda "lön enligt lag", som man ofta möter i barnmorskestyrelsernas annonser i tidskriften "Jordemodern". Man tycker ju eljest, att styrelserna borde låta sig angeläget vara, att ej så ofta som nu är fallet utbjuda distriktsbarnmorskeplatser till den allra lägsta minimilönen, just vid den summa nedåt, som enligt lagens bestämmelser ej får underskridas.

Tacksamt skall erkännas, att barnmorskestyrelserna dock varit kären till gagn — i stort sett. Och de skulle bli det i ännu högre grad, om större enhetlighet rådde mellan dessa styrelser i alla de resp. länen. Barnmorskorna äro övertygade om att om styrelsernas ledamöter bättre kände till detaljer och arbetsförhållanden inom deras — barnmorskornas — arbetsområde, skulle de se, bedöma och avgöra frågorna anorlunda än som nu så ofta sker. *Om t. ex. en barnmorska, eller åtminstone en kvinnlig ledamot, vore medlem i barnmorskestyrelsen, så skulle hon med kvinnlig sakkunskap och med kvinnans sinne för praktiska detaljer kunna vara de övriga styrelseledamöterna till mycken nytta i frågor, som ju helt och hållet röra kvinnor och en kvinnlig kär.* Fördelen av att nämnder och styrelser ej uteslutande bestå av män, har man ju kunnat konstatera på flera olika sociala områden. Och det kan väl ej anses oberrättigat att komma med nämnda önskemål för barnmorskestyrelsernas

Svenska Fattigvårds- och Barnavårdsförbundets kurser för utbildning av föreståndarinnor för ålderdomshem,

vilka pågått sedan 25 år tillbaka, äga årligen rum under tiden januari—augusti. Med erforderlig för- och efterpraktik beräknas utbildningen i dess helhet taga 2½ år, för såvitt vederbörande ej förut arbetat inom sjukvård eller fattigvård. Över 400 föreståndarinnor hava under årens lopp utbildats till föreståndarinnor för ålderdomshem.

Prospekt och upplysningar angående inträdesfordringar erhållas genom förbundets byrå. Regeringsgatan 54. Tel. 11 39 19. Stockholm.

Kryptan med sin avdelning för kyrklig konst, en stämningsfull del av utställningen.

vidkommande? Att kvinnliga ledamöter i barnmorskestyrelserna saknas även inom de landstingsområden, där man har kvinnliga landstingsledamöter, är ytterligare ägnat att förvåna.

Såväl vid lokalföreningarnas årsmöten som vid de vart tredje år förekommande Svenska Barnmorskeförbundets allmänna möten har denna fråga varit uppe. I april 1932 insände förbundsstyrelsen till Medicinalstyrelsen en skrivelse, vari bl. a. det nog så blygsamma önskemålet framlades, att en av lokalförening vald barnmorska skulle som ombud för länets barnmorskeförening få närvara för att i sakfrågor lämna upplysningar och besvara spörsmål vid barnmorskestyrelsernas sammanträden. På denna skrivelse har emellertid ännu icke inkomit något svar.

Barnmorskorna äro tåliga. De ha lärt sig att vänta. Till förbättrandet av deras betydligt undanskjutna villkor hör även det nyss berörda önskemålet, som väl får anses utgöra ett gemensamt kvinnointresse och som sådant föranleda, att också andra kvinnoorganisationer räcka barnmorskekåren en hjälpande hand.

ANNA HÄGGBOM.

DIETHEMMET,

Adolf Fredr. Kyrkog. 5—7, IV, hörnet av Sveavägen, vid buss- och spårv.-plats. Tel. 11 41 97. Ny regim. Rek. av läkare. Bill. pris. Även quicklunch à 75 öre för icke diet.

FRU NANNA LÖNNER.

Hälsingborgskretsens utställning av kvinnligt arbete.

Sedan långt tillbaka hade styrelsen närt en önskan att någon gång få tid och kraft att åstadkomma en utställning av kvinnligt arbete för att därmed slå ett slag, dels för förbundets av många föga kända verksamhet på det pratiska arbetets område, dels för de många yrkesutövarna, som väl kunde behöva ett handtag. I höst gick styrelsen till verket efter mödosamma och sommarheta sammanträden.

Man måste begränsa sig till kvinnligt arbete inom hantverkets, konsthantverkets, konst- och hemslöjdens och konstens områden. Utställningen öppnades lördagen den 23 sept. av kretsens ordf. fröken Signe Wennberg, som i ett anförande framhöll förbundets tvenne arbetslinjer: den intellektuella och den praktiska. Hon belyste i en kort historik förbundets tillblivelse, syften, insats genom stipendiefonder, donationsfonder, skolor och upplysande verksamhet. "Att utbilda, att hjälpa, att bana väg för kvinnors arbete blev den ena linjen. Den andra blev att bevaka kvinnans rättigheter i lagstiftning, att skydda och att höja."

Utställningen hade en mycket vacker och förnämlig ram, då den inrymtes i det nyligen restaurerade Jakob Hansens hus, stadens äldsta och största 1600-tals köpmanshus. Omgivningen gav därför en viss hemprägel åt det kvinnliga arbetet.

Många olika yrkesgrenar av kvinnligt arbete voro representerade.

Gravvårdar

av olika

stenmaterial

Marmor

till köksbord och byråskivor.

GUNNAR E. SAMUELSONS
STENHUGGERI,

Saltmätaregat. 23. V. 14, V. 17314.

Vackra prov på hem- och konstslöjd gävos i vävnader av olika slag, mattor och tyger, stickade dräkter och jumpers, virkade och knypplade spetsar. I hemslöjdsavdelningen fanns en vacker kollektion skånska spetsar och s. k. Gustaf Adolfsspetsar.

Hantverk och konsthantverk representerades av bokbinderi, porslinsmålning, glasettsning, smidesarbete i guld, silver, koppar, konstnärligt arbetat tenn, arbeten i läderplastik, keramik, pergament m. m. Med intresse och beundran beskådade man dessa alster av konstförfarna händer. Flera yrkesskolor hade ordnat utställningar, däribland de vanföras yrkesskola, vars prov på elevernas yrkesskicklighet särskilt intresserade allmänheten. — En hel del kvinnliga konstnärer deltog i utställningen med oljemålningar, akvareller, miniatyrmålningar, etsningar, skulptur.

En särskilt stämningsfull och vacker del av utställningen utgjorde avdelningen för kyrklig konst, som var inrymd i kryptan. Med kärlek och pietet hade här ordnats tvenne altaren med vackra altartavlor samt med gamla vackra dukar, bl. a. en altarduk från Brunnby kyrka och antependium från Degeberga kyrka, mäss-skrudar från stadens Maria-kyrka, skulpturer med religiös betoning. När de stora kandelabrarna spredt sitt gula sken över denna sällsynt fullödiga konstsamling, fingo besökarna en stark känsla av kyrka och frid.

Ännu en ganska egenartad utställning, som samlade stort intresse, var utställningen av gångna tiders handarbeten. Här hade vänliga ägare utlånat och ordnat något i sitt

slag enastående. Det äldsta, som visades, var en spets från 1500-talet, ett par broderade lakan från 1600. Vidare dukar från 1600, damast från 1700, 1800, brudtäckan med härliga klara färger från 1750, 1820, 1840 — Intresset för denna utställning var så stor, att det är möjligt, att styrelsen tar upp idén på nytt och ger den en vidare ram.

I en lång, ljus korridor voro väg-garna klädda med bilder och tabeller från förbundets skolor och stipendieverksamhet, vilka tilldrogo sig stort intresse och skola bidraga till att sprida kunskap om förbundet. Tyger och klänningar från Apelryd funnos även där att beskåda. Och i en fönsternisch stod Anna Hierta-Retzius' Fredrika Bremer-byst, som för en del år sedan skänktes kretsen till minne av Kristina Borg. En egen-domlig och vacker syntes av kvinno-
verk och kvinnokärlek.

Många trevliga inslag gjorde utställningen levande. Så voro tvenne vävstolar i arbete nästan hela dagarna, en rar gammal spinnerska satt vid sin spinnrock och spann lin, knypplerskan från Höganäs knypplade med ett otal knypelpinnar, ryamattor knötos, jumprar stickades och man fick även lära sig att sy och laga på maskin.

Såsom attraktion vid kaffeserve-ringen i den gamla vackra Gillestugan visades varje kväll "Den moder-na kvinnan". Det var en dräktuppvisning av lika ovanligt som roande slag och som väl passade in i utställningens anda. — Under fem dagar hölls utställningen öppen och besöktes av flera tusen människor.

Jag vill avsluta denna redogörelse med några rader ur fröken Wenn-

En klok husmoder använder

metallputsmedlet NICKOL

vilket icke innehåller frätande ämnen men ändå gör allting blixtn blankt.

Engros: **HERMANN DERLIEN A.-B.**
STOCKHOLM Kungsgatan 3

FRÄLSNINGSSARMÉNS

omtyckta

KAKAO

av fin-fin kvalitet i vackra halv-kg-burk-er i paket om 100 gr. **Pris 4:50 pr kg.**

berömda

CEYLONTEER

av utsökta bästa kvaliteter pak. om 5/0, 50, 100 o. 5 gr **Pris 12:—, 14:— pr kg.**

I partj och minut från

Frälsningsarméns Handelsdepartement
Östermalmsgatan 71. Stockholm. Tel. 67 63 23 (växel)

bergs öppningstal: "Det har synt oss som ett led i våra mångskiftande strävanden att en gång söka samla resultat av kvinnligt arbete till en utställning. Det praktiska arbetet ger ofta mer synbara resultat än det andliga, men vi äro lyckliga att kunna säga att här gå det praktiska och det intellektuella hand i hand. — Till sist uttalar jag en varm förhoppning att denna utställning må i sin ringa mån bli ett medel att tjäna vårt gemensamma mål: kvinnans väl — samhällets väl."

—g.

Fredrika-Bremerskolan inledde höstterminen med en föredragsafton den 14 sept. Fröken Elsa Busck höll ett med skioptikonbilder beledsagat föredrag om "Kvinnomoder och kvinnoseder under 1800-talet". Därefter utförde fröken Dagmar Kristensson några sånger med ackompanjering av fru Susie Fjällbäck.

En enquête har nyligen ägt rum i England. Man har frågat framstående politiker, vilken roll deras hustrur spelat i deras liv och framgång. Mac Donald förklarade därvid, att hans hustru, som dog för åtskilliga år sedan, betytt allt för honom under hans första svåra år. Hade hon ej funnits, hade han säkerligen den dag som idag är levat i undangömd stillhet i sin lilla skotska by. Snowden framhöll, att han i sin hustru hade sin bästa arbetskamrat, och Lloyd George bekände, att han som ung advokat gift sig med dottern till en arrendator och till en början levat i så brydsamma ekonomiska förhållanden, att han ej kunde skaffa pengar ens till den dräkt och peruk, som är obligatorisk för engelska jurister. Hans hustru hade trofast delat ljuvt och lett med honom.

Ny litteratur.

En bok om Strindberg.

Ett geni, som varit gift tre gånger och själv ej behandlat sina närmaste med någon överdriven litterär diskretion, får finna sig i att bli omskriven av sina fränskilda hustrur. När detta sker åtskilliga år efter hans död, känner sig läsaren ej driven av någon förkastlig sensationslystnad utan snarare av en vällovlig litterär nyfikenhet, då han eller hon med intresse tar del av skildringarna. Och när dessa äro gjorda med så mycken varsamhet och finkänslighet som både Harriet Bosse och nu senast Frida Uhl presterat, kan August Strindbergs minne ej heller uppressa sig i förebråelser.

Frida Uhl, den aristokratiska wienskan, Strindbergs andra hustru, låter oss se en uppriven, olycklig, baktalad Strindberg, som lever i landsflykt i Berlin. Där möter han på en mottagning hos konst- och kulturkritikern Julius Elias av en händelse unga fröken Uhl, nyvordet pennskaft. "Som en skrovlig gräklippa står han där. Stengrå är kappan, stengrått är håret, som en gråsten är det mäktiga huvudet." Hon kallar honom för "holländaren", hon är magnetiserad från första ögonblicket, och Strindberg ser också ödets finger i deras möte.

Fängslande och fascinerande följa bilderna. Frida Uhl kan berätta, men det är ofta den sextioåriga Frida Uhl, som lagt orden i tjuogoåringens mun. Det blir givetvis ingen lugn kärleksidyll, som utspelas, nej,

Frida Strindberg: Strindberg och hans andra hustru. Alb. Bonniers förlag.

Idealkorsett — Idealpris.

Twilfit erbjuder en mycket välsittande korsett för låg midja, idealisk för varje figur, av vacker rosa brokad i konstsilke till så lågt pris som kronor **6⁷⁵**

Twilfit

Nybrog. 11 — Götg. 58

kurvan är nyckfull och markerad av brev och telegrambud, av stormiga scener och ljuv försoning. Man får se Strindberg från rikt facetterade sidor, får inblick i 90-talets Berlin, från den högre borgerliga societeten till bohémelivet på Zum schwarzen Ferkel, Strindbergs stamlokus. Memoarerna sluta med vigseln på Helgoland. Och nu vänta vi på nästa del.

Österlings senaste.

Anders Österling har i sin senaste diktsamling slagit an många fulltoniga ackord och på nytt dokumenterat sig som en formens mästare och en flärdfri tolkare av den livsbejakande idyllen. Inspirationen har han som så många gånger förr hämtat från Östersjöns brus och strandens gröna högar, från gamla pillalléer och slättens mustiga mylla. "Tonen från havet" doftar av tång och timjan, och man lyss i tankarna till vipornas klagande läten och blåstens kvidan i senhöstkvällar.

Där Öresund sin barndomsvisa
gnolar
för hylleträd och pilar vid mitt
hem,

där finner sig den Österlingska musen mest hemmastadd, men hon har också hämtat välljudande strofer från avlägsna färdvägar och viskat i hans öra. Hennes blonda durackord kan ibland få en dov klang som i dikten "Den arbetslöse:

Augustisol på ändlös makadam.
En arbetslös marscherar vägen
fram.

Anders Österling: Tonen från havet. Alb. Boniers förlag.

för att å andra sidan mynna ut i en strof av fragil skönhet som denna:

Livets drömlika skönhet
här i sensommarglöden
blommar, vackert bevingad
vid sin evighets rand.

Anders Österling har många strängar på sin lyra, och en rad pärlor rymmas i hans senaste diktsamling. Nästan alla av dem äro äkta.

En lovande debut.

Man förstår, att Lalli Lövländs debutbok väckt stor uppmärksamhet. Den unga norska författarinnan har verkligen något att säga, och hon säger det med en öppen oräddhet, som både griper och imponerar. Det är samhällets och individernas inställning till de sinnesslöa barnen, som hon närmare utvecklar och låter bokens huvudpersoner avhandla. Samtidigt framstå emellertid de agerande som levande, kännande och handlande människor, vilket inte alltid brukar vara fallet i tendens- och problemromaner.

Vid sidan om det tendensiösa underlaget eller rättare sagt med detta som bärande grund skänker hon oss en med skarp och vaken blick nedskreven skildring av en norsk småstad med dess instängdhet och trånga horisont. Boken präglas av en förtätad stämning av beklämning, och den hör till dem som man ej tanklöst sätter undan på sin bokhylla. Lalli Lövland har givit goda löften för framtiden.

Lally Lövland: Och så fortsätter livet. Hugo Gebers förlag.

Rationell

Fotvård

Syster Elisabets

Fotvårds-
klinik

Kungsgatan 50, III, hiss. Stockholm
F. d. Specialist hos Scholl i flera år.
Tid pr Tel. 20 37 90 kl. 10—5 e. m.

DÖVAS VÄLS

Syateljé mottager beställningar av **all slags sömnad**. Även lagningar. Östermalmsg. 33. n. b. Tel 116193. Öppet vardagar 9—6, lördagar 8—2.

GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR.
OBS! Reducerade priser. Välgjort arbete.

Med penna och pensel.

Elisabeth Bergstrand-Poulsen har en förunderlig makt över sinnena, antingen hon berättar eller målar. De kraftiga penseldragen och den gyllenvarma färgtonen går igen även i hennes prosa. Den rymmer inom sig något av kärnvirket i djupa småländska skogar. Det gör också hjältar och hjältinnor i hennes senaste bok, en samling av vardagens och helgdagens hjältar, vilkas levnadsväv dock sällan saknar festens purpurränning. Det är överlägsna teckningar av människor och deras skiftande öden, präglade av det mänskliga hjältemodets insignier i en ond och snöd värld.

En ny roman av Hans Botwid.

"Nedtystat" är en typisk exponent för Botwids författarskap, vars mest utmärkande kännetecken torde vara hans fullkomliga brist på later. Han säger strängt taget inte mer än han menar, och det uttrycker han utan anhopning av ord och utan att låna tankar, som kanske redan tänkts av andra.

Förf. rör sig här i ungefär samma samhällsmiljö som i "Värna", och det roar honom att syssla med det undermedvetna hos människor, något som ofta kan föra med sig intressanta själsliga förvecklingar och konflikter. Det är i allmänhet intet lysande glatt galleri av människor, han uppehåller sig vid, utan istället rätt grå och alldagliga typer, och det kan ibland kännas bra trångt i deras snäva och instängda värld, där luften är tung att andas.

M. v. K—w.

Elisabeth Bergstrand-Poulsen: Hjältar och hjältedåd. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Hans Botwid: Nedtystat. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Nya förbundsmedlemmar

F a l k ö p i n g: fru Frieda Nilsson.

F a l u n: fru Stina Zehelius.

G ä v l e: fru Ella Eliasson, fröken Maria Johansson.

H ä l s i n g b o r g: fru Gunnel Bergström, fru Bertha Dahlbeck, fru Elin Fänge, fru Ingeborg Wärring.

M a l m ö: fröken Gunnel Ekfors, fru Gerda Möllerström, fru Maja Mörk-Nilsson, fru Emmy Olsson, fru Hertha Persson, fru Martha Rietz, fru Diddi Wallér.

N y k ö p i n g: fru Karin Gradén, fröken Elsvig Jahrlander, fröken Ingrid Johansson, fru Olsson, fru Maria Skjöldebrand.

S t o c k h o l m: fru Sofi Forsbeck, fru Siri Forsman, D j u r s h o l m, fröken Dagmar Gullbring, U t t r a n, fröken Anna Gustafson, E k t o r p, fröken Ylva von Konow.

S u n d s v a l l: fru Hildur Björnström, fru Margit Blom, fru Anna Brunen, fröken Görel Carlberg, fru Greta Centervall, fru Signe Engelfeldt, fr. Ruth Fornander, fröken Ingeborg Hedström, fru Gertud Hellgren, fru Nanna Hägglund, fru Märtha Johansson, fru Astrid Kallin, fru Elin Källander, fru Elly Larsson, fru Margit Laurén, fröken Karin Lundström, fröken Svea Markow, fröken Gertrud Mörch, fru Anna Greta Nordgren, fru Svea Nordling, fru Anna Nyman, fru Gunhild Persson, fru Signe Persson, fru Hildur Rubbert, fru Gerda Salén, fröken Gretel Salén, fröken Elsa Stenudd, fru Mela Strömberg, fru Margareta Sundfeldt, fru Gerda Thomsen, fru Ruth Wallner, fru Signe Wählin.

T o m e l i l l a: fröken Dagny Nichlasson, fru Hildur Nilsson.

S j u k v å r d s k o m m i t t é n i J ö n k ö p i n g består av: fru K. Bendz, fröken E. Aulin, syster E. Engström, doktor A. Eurén, fru A. Lundborg, doktor O. Sörensen, syster A. Andersson, byråföreståndarinna.

POSTSPARBANKEN

— *banken som alla nå*

F.-B.-F-kretsarna.

Gävlekretsen sammanträdde den 23 okt. i Birgittarummet St. Ansgars hus under ordförandeskap av fru Anna Klingberg. Sedan föreningsangelägenheterna genomgåtts, redogjorde fru Hedvig Törjeson för årsmötet i Norrköping. Vidare förekom vacker solosång av fru H. Bergius, samt norsk uppläsning av fru G. Delin. Ett angenämt samkväm med tesupé avslutade kretsmötet.

Göteborgskretsen hade jämte en del andra kvinnoorganisationer anordnat en föredragsserie den 13 och 14 okt. Föredragen hölls i Studentkårens stora sal, som båda kvällarna var till trängsel fylld av intresserade åhörare. Första kvällen talade fil. dr Karin Kock om "Kvinnans ställning och insats i produktionen" och fil. dr Lydia Wahlström om "Kvinnorna och dikturen". Följande kväll gav konsulenten Ingeborg Walin en redogörelse av läget för kvinnorna på arbetsmarknaden, varefter fil. lic. Ivar Harrie gav en glänsande och av originella idéer buren exposé över de senaste decenniernas litteratur. "Litterära tidstecken" var namnet på hans föredrag.

Den 23 okt. hade Göteborgskretsen tillsammans med de politiska kvinnoorganisationerna i Göteborgs Kvinnliga Diskussionsklubb inbjudit prof. Israel Holmgren och dr Gerda Kjellberg att hålla föredrag om respektive "Preventivfrågan" och "Vårt ansvar inför fosterfördrivningen". Föreläsningarna ägde rum i K. F. U. M:s stora sal, där en fulltalig publik med spånt intresse följde de sakligt klagörande föredragen.

Hälsingborgskretsen hade i september ordnat en utställning av kvinnligt arbete, för vilken redogöres på annat ställe i detta nummer av Herta.

Den 4 oktober hade kretsen en klubbaf-

ton, varvid fru Astrid Gierow redogjorde för Norrköpingsmötet samt ordföranden för resultatet av utställningen. Fröken Charlotte Jönsson, Kvidinge, höll ett intressant föredrag om "Reseintryck från Venedig" med en hel del vackra skioptikonbilder.

Tvenne kurser pågå:

En kurs i "konstnärligt hemarbete såsom läderplastik m. m." med fröken Margit Högstedt som ledare.

En universitetscirkel i konsthistoria med doc. A. Borelius, Lund, som ledare. Denna cirkel pågår hela läsåret och har samlat 140 deltagare.

Diskussionsklubben har haft ett sammanträde.

Lokalerna äro ständigt upptagna av olika föreningar samt av kretsen själv.

Upplysningsbyrån har mottagning varje tisdag 6—7.

Kristianstadskretsen hade tillsammans med Moderata Kvinnor, Husmodersföreningen, Frisinnade Kvinnoklubben, Vita Bandet och Kvinnliga Kontoristföreningen den 13 okt. inbjudit dr Rut Grubb, Växjö, att hålla föredrag på Industrihotellet om "Samhällshygieniska spørsmål". Publikken var fulltalig och mycket intresserad, fröken Anna-Lisa Andersson hälsade talarinnan välkommen. Dr Grubb avtackades av F.-B.-F.-kretsens ordf., fru Elsa Nordlund, varefter sång utfördes av fru E. Ragnitt, ackompanjerad av fru Ellen von Sydow. Ett livligt samkväm avslutade den synnerligen givande aftonen.

*

Kretsen sammanträdde åter den 26 oktober. Sedan en del kretsangelägenheter behandlats och den på annat ställe i detta nummer återgivna resolutionen antagits, lämnade fru Elsa Nordenskjöld en exposé över årsmötet i Norrköping. Därefter följde föredrag av instruktions-sköterskan Lisa Thomson om "Sjuksköterskans yrke förr och nu". Sedan ordf. avtackat föredragshållarinnan. slöt aftonen

Tandteknikerelever

mottagas. Gedigen utbildning i modern kautschuk-, guld- och porslinteknik.

Kurserna ledas av leg. tandläkare.
CENTRALLABORATORIET,
Vallingatan 37, Stockholm.

MOTIONS- OCH SJUKGYMNASTIK

69:e arbetsåret 1 okt.—1 juni

Zander-Institutet

Öppet: 8—11, 11—12 (damer), 3—6.

Olycksfall 5—6. Kvällsavg. 7.15—8.15 tisd. o. fred. (nedsatt pris) Läkare leder övningarna. Sturegatan 4, STOCKHOLM. Tel. 60 28 99.

med ett trevligt samkväm, varvid sekr. föredrog valda sidor ur Lydia Wahlströms bok om kvinnorörelsen.

Landskronakretsen jämte övriga kvinnoföreningar i staden hade den 11 okt. inbjudit till ett möte på Stadshotellet, varvid dr Ruth Grubb höll föredrag om "Samhällshygieniska frågor". Föredraget, som var synnerligen klart och sakligt, åhördes med spännt intresse av det till över 200 personer uppgående auditoriet. Efteråt var anordnat samkväm, varvid musikdirektör Bertha Jönsson sjöng några nummer och fröken Nelly Bresky läste upp Frödingsdikter.

Lundakretsen hade sammanträde å Grand Hotell tisdagen den 31 oktober under ordförandeskap av fru Carola Eklundh.

Sedan en del föreningsärenden behandlats höll e. o. hovrättsnotarie fru G. Hjelm-Elovson inledningsföredrag om Gift kvinna i förvärvsarbete. Talarinnan lade huvudsynpunkterna på frågan efter följande linjer: Vad nytta och vad skada kan individ och samhälle anses ha av att gift kvinna står kvar i förvärvsarbete? Efter en objektiv, saklig och med statistiska siffror bebyggd utredning av problemet framförde tal. den bestämda meningen att tvångsätgärder från statens sida — inspirerade av den nuvarande krisen — emot den gifta kvinnan på arbetsmarknaden vore oberättigade och skulle göra mer skada än nytta. En långvarig och livlig diskussion följde och meningarna bröto sig ganska skarpt mot varandra. Debatten gav en god inblick i de olika generationernas ställning till problemet.

Malmökretsen var d. 9 okt. talrikt samlad till höstens första kretsmöte å Kungsparkens restaurang. Ordf. fru Elisabeth Quensel hälsade medlemmarna välkomna och uppläste förbundsstyrelsens väd-

jan till medlemmarna att under 1934 inbetala en tilläggsavgift av en krona pr medlem för att stärka förbundets kassa samt att söka åstadkomma en jubileumsgåva med anledning av förbundets stundande femtioårsdag. Samtidigt meddelade fru Quensel, att Malmökretsen i och för jubileumsfestligheterna och för att för sin del försöka få in lite medel redan hyrt Malmö teater för den 6 och 7 december, vilka kvällar det är meningen att med skådespelare Georg af Klercker och fru Magnhild Kramer som ledare men i övrigt med amatörer uppföra en teaterpjäs.

Därefter redogjorde hovrättsnot. Elisabeth Nilsson och fru Oliva Selmer på ett medryckande sätt för förbundets årsmöte i Norrköping. Aftonens föredrag, "Hur skolsköterskorna i Malmö arbeta", hölls därpå av skolsköterskan fru Ingeborg Neander, som på ett sakkunnigt och sympatiskt sätt redogjorde för hur det samhällsnyttiga, hälsovårdande arbetet, som numera utföres via skolorna, är organiserat. Sedan fru Quensel framfört åhörarnas tack till samtliga talarinnor, vidtog ett angenämt samkväm.

Norrköpingskretsen hade d. 10 okt. anordnat höstsamkväm i Stadshusets festvåning. Man samlades kring de vackert dukade kaffeborden, där fru Ebba Beckman stod för värdinneskapet. Kretsens ordf., fru Fanny Björkman, erinrade i sitt hälsningsanförande om de strålande och minnesrika årsmötesdagarna den 8 och 9 juni och framhöll att många uttryck för deltagarnas tacksamhet sedermera kommit till synes.

Kretsen beslöt att till sin v. ordf., fröken Gerda Malmström, vilken vid föregående läsårs slut avflyttade från staden och nu av sagt sig ledamotskapet i styrelsen, sända en skrivelse med uttryck för kretsens varma tacksamhet för allt vad hon under ett helt decennium givit kretsen av intresserat arbete och rik erfarenhet.

Permanentondulering
SALONG JAKOBSBERGSGAT. 6
"SUPERBE" T. 20 10 06 (inv. Sturepl.)

Med kallluft. Kr. 15:—

Allt inom yrket utföres av erfaren, skicklig personal under individuell omsorgsfull behandling.

A. Th. Ohlsson

Fabrik för finare möbelsnickeri.

Renovering av antika möbler utföres.

Brahegatan 23, Stockholm. Tel. 67 85 17.

För middagar och supéer uthyras bord, stolar, klädhängare och vigselfall.

Hemsändas och avhämtas.

Efter några meddelanden angående kretsens hemsysterverksamhet kom programmetts huvudpunkt, samlingen kring "En vädjan" i Herthas septemhernummer. En lång och givande diskussion utspann sig, med anföranden av bl. a. fröken Ruth Dahl, fröken Anna Edmar, Fru Elsa Thysell, fru Ebba Beckman, fröken Signe Littorin och fröken Valborg Söderlund. Samtliga tal. betonade i vilken tacksamhetsskuld vi kvinnor stå till Fredrika-Bremer-Förbundet och hur angeläget det är att vi nu enigt hålla samman och försöka räcka förbundet en hjälpande hand. En kommitté på fem personer tillsattes med uppdrag att framkomma med förslag i antydd riktning att föreläggas kretsen vid ett möte, som inom kort skulle anordnas. Till medlemmar av denna kommitté valdes fröken Esther Lindström, fru Beckman, fru Karin Edlund, fröken Littorin och fru Ruth Landqvist.

"Ett besök i Canterbury", kåserande föredrag av fröken Lindström, utgjorde avslutningen på aftonens program.

Nyköpingskretsen firade d. 22 okt. sitt 10-årsjubileum med en vacker och värdig fest i Kungstornet i Nyköpings slott. Redan den yttre anblicken av den gamla borgen, som för några timmar väcktes ur sin dvala, stämde till fest. I tornets alla fönster lyste rader av ljus, som speglade sig i åns vatten. Sedan man samlats i Kungssalen, hölls hälsningsanförandet av ordf., fru Klara Gullstrand. Hon erinrade om att man stod på gammal historisk mark och att flera hundra år gått, sedan man reste de stolta murarna till den kungssal, där man befann sig. Det var, fortsatte tal., en kunglig tanke, som föddes hos Fredr. Bremer, då hon ville lyfta halvdelen av mänskligheten till samma frihet, samma rättigheter men också samma ansvar som den andra av ålder haft. Hennes starka frihetslängtan gjorde henne tidigt medveten om bristerna i kvinnans liv. Fröken Gertrud Unger, kretsens sekr. och en av initiativtagarna till

dess bildande för ett decennium sedan, redogjorde för dess uppkomst och utveckling under 10-årsperioden. Därefter höll kretsens förutvarande ordf., teol. kand. Ester Laurell, ett tankeväckande föredrag över ämnet "Tillfället — det förblivande".

Efter föredraget följde supé i nedre salen, där långborden pryts med levande ljus och blommor i höstens prunkande färger. Serveringen sköttes av flickor i nationaldräkter. Vid supén framförde landshövdingenskan Sederholm ett tack till styrelsen för dess energiska och framgångsrika arbete.

Därefter följde en soaréavdelning, uppbyggande skotska danser och menuett, utförda av elever vid kommunala flickskolan i tidstrogna dräkter, samt solodans av fröken Birgit Cullberg, som med stor grace utförde "Fantasi" (med musik av Grieg) och "Exotisk dans" (med musik av Ravel). Kretsens sångkör bidrog med några folkvisor, och festen avslutades med avsjungandet av "Land, du välsignade".

Stockholmskretsen hade möte på Årstaklubben den 23 okt. Fru Margareta von Konow höll därvid ett föredrag med rubriken "Kring högtalaren". Efter föredraget, som behandlade aktuella radioproblem, följde en livlig diskussion.

Svalövs kretsen hade ett talrikt besök kretsensmöte å Sveriges utsädesförening den 17 okt. Medlemmarna samlades i utsädesföreningens bibliotek, där professor H. Nilsson-Ehle berättade om utsädesföreningens verksamhet, vilket åhördes med stort intresse. Sedan förevisades museet och de nya laboratorierna av professorn med biträde av resp. avdelningars föreståndare. Aftonen avslutades med ett trevligt samkväm i biblioteket.

Ystadskretsen hade d. 6 okt. sitt första sammanträde för hösten å restaurant Kronan. Sedan ordf. fröken Elin Strandberg hälsat medlemmarna välkomna, avhandlades en del föreningsärenden. Fru

Kvinnliga Tandläkares Klinik

Adolf Fredr. Kyrkog. 1 (vid Sveavägen)

Innehavare	}	Astrid Gyllencreutz
endast leg.		Ingrid Huss
tandläkarna:		Ruth Öhrling

Tid pr tel. Norr (20 0) 3 73.

Särskild mottagning för barn.

(Tandl. Huss) månd., onsd., fred. 4.30—6.

ANDERSSONS

Damfrisering

Centralbadet, Stockholm.

REKOMMENDERAS.

Elegant. Förstklassig.

Olga Aatelo gav därefter ett utförligt och intressant referat från förbundets årsmöte i Norrköping.

Under aftonens lopp utfördes pianomusik av fru Sigrid Sundström, och fröken Karin Petersson reciterade modern poesi.

Samkvämet avslutades med tesupé.

Elisabeth Raffald hette en engelsk dam, som i mitten på 1700-talet grundade ett par tidningar i Manchester. Hon påstås även ha skrivit böcker och varit moder till — sexton döttrar.

Från skilda kontinenter.

Den lilla turkiska staden Orencik har fått en kvinnlig borgmästare vid namn Semile Hanim.

Scotland Yard har fått tre kvinnliga dektiver, en mycket remarkabel händelse.

Nya Zeeland har nu först fått sin första kvinnliga parlamentsledamot, Mrs Mc Combs, trots att kvinnorna där fingo rösträtt redan 1893.

De kinesiska kvinnornas ställning börjar förbättras. I de större städerna ha de sålunda goda platser såväl i de kinesiska som de utländska affärshusen. Shanghai har t. o. m. en bank, skött enbart av kvinnor. Hunan beaktade först kvinnornas jämlikhets-

krav, och 1921 invaldes en kvinna i Pekingparlamentet.

En engelska, Mrs Franzie A. de Silva, lär ha gjort en epokgörande uppfinning inom tillverkningen av rostfritt stål. Uppfinningen påstås kunna mäta sig med den Benjamin Huntsman gjorde 1774 och vilken ledde till etablerandet av den Sheffieldska stålindustrin.

M. André Tardieu, tidigare fransk kon-seljpresident, är symptomiskt inställd till den kvinnliga rösträtten, som han i en tidningsartikel förklarar vara en enkel gärd av rättvisa. Samtidigt framhåller man, att Enland aldrig behövt ångra, att kvinnorna där blevo fullt samhällsmyndiga medborgare.

Bulgariens ecklesiastikminister lär däremot sakna all förståelse för kvinnornas strävanden. Enligt Reuter har han sagt upp alla de kvinnor, som voro sysselsatta inom hans departement.

En man som ledare för de nationalsocialistiska kvinnoorganisationerna ha fått. Fräulein Gottschewski påstås nämligen ha efterträtt av dr Krummacher.

Spanjorskorna skola den 19 nov. rösta för första gången. De sägas vara i majoritet inom väljarkåren. I Madrid äro sålunda proportionerna 216,633 manliga och 282,727 kvinnliga, i Barcelona äro motsvarande siffror 257,243 och 313,416 samt i Sevilla 56,696 manliga väljare och 68,044 kvinnliga. Kvinnosakens motståndare profetera redan om en olycklig utgång av valet . . .

Herthas redaktionskommitté består, förutom av tidskriftens redaktör, av: Karin Fjällbäck-Holmgren, Ida von Plomgren och Axianne Thorstenson.

Kobbs

Äkta Kinesiska Théer

Obs! Lilafargade etiketter

**Peking
Canton
Hongkong**

REKOMMENDERAS AV HERRAR LÄKARE

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Margareta von Konow*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. 20 48 50, 10 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. 20 48 50, 10 27 62.

Damfrisör

STEPHAN EK

(Diplom i permanentond. Paris 1932.)
Regeringsgatan 13, Stockholm.

1:STA KLASS BEHANDLING.

Senaste nyheter i såväl apparatur som teknik inom modern hårkultur.

Populär prislista. — Tel. 20 22 86.

Kartritningskurs.

Vårkurs 15 jan. — Höstkurs 15 sept.

Begär prospekt!

ANNA DAHLSTRÖM,

e. o. kansliskrivare hos K. Lantmäteristyrelsen.
Adr. Styrmansg. 47, III, Stockholm. Tel. 60 62 74
kl. 8—9 f. m.

STOCKHOLMS ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

av K. Socialstyrelsen antagen till erkänd centralsjukkassa för Stockholms stad.

Kassan kommer i åtnjutande av betydande bidrag från staten, varjämte Stockholms stad understöder kassan.

INTRÄDESVILLKOR:

att hava uppnått 15, men icke 50 år;
att äga god hälsa och icke vara behäftad med lyte, som medför eller kan förväntas medföra väsentlig nedsättning i arbetsförmågan, samt att vara bosatt (mantalsskriven) i Stockholms stad.

FÖRMÄNER:

Sjukpenning från 1 till 6 kronor pr dag, moderskapspenning med 2 till 6 kronor pr dag; nedsättning med 20 % å vårdavgiften å stadens sjukhus. Sjukpenning utgår intill 3 år för varje sjukdomsfall.

EXPEDITIONSTIDER:

Huvudkontoret, Kornhamnstorg 4, helgfria dagar kl. 10—5, fredagar 10—7 och lördagar 10—2, för inträdessökande, inbetalning av avgifter, sjukanmälningar och utbetalning av sjukhjälp. Tel. 20 49 69.

Uppbördskontor, Barnhusgatan 16, varje helgfri dag utom lördag, kl. 4.30—7 e. m. för inbetalning av avgifter.

Styrelsen.

Villa Vettra Flickpension

börjar sin 3½ månaders erkänt lärorika och angenäma husmoders-, handarbets- och vävkurs 1 febr. för bildade unga flickor. Fackutbildade lärarinnor, valfria ämnen, god omvårdnad, nutida komfort, naturskönt läge. Begär prospekt.

Fru **ELVIRA GIÖBEL.**

Hammar, Askersund. T. Hammar 10.

Spara på värmen!

Använd sunda svenska eldstäder!

Använd Handöls täljstenskaminer.

Handöls Nya Täljstens- & Vattenkrafts Aktiebolag

Birger Jarlsgatan 33, STOCKHOLM

Tel. 11 01 80 — 20 58 53

MÄRKET

som representerar

SVENSKT ARBETE & SVENSK KVALITET

*Bleka
Obleka
Färgade*

*Vävda
Flossade &
Tryckta*

TUPPENS BOMULLSVÄVNADER

Kvalitén för varje ändamål

Tillverkare:

NORRKÖPINGS BOMULLSVÄFVERI A. B.

Norrköping